

معیت در میانه میدان

علیرضا وکیلی | در تحلیل های نظامی، همیشه نگاه ها به سمت مرزهای جغرافیایی است. اما رهبر حکیم و شهید ما در تحلیلی پیشرو، پرده از واقعیت دیگری برمی داشتند: «اولین سنگر اندیشه هاست، ایشان با اشاره به سیره امام راحل^(ع) که در کهرلوت نیز با شادابی و همت یک جوان می اندیشیدند، یادآوری کردند که دشمن پیش از آنکه به مرزهای خاکی طمع کند، به «اندیشه جوانان» پانک می زند. ترفند امروز استکبار، نه صرفا گلوله، بلکه «تغییر محاسبات» است؛ چرا که وقتی فکر عوض شود، دست ها از روی ماشه استقامت برداشته خواهد شد.

قرآن کریم در آیه ۱۹۴ سوره مبارک بقره، قاعده طلایی ایستادگی و توازن قدرت را چنین ترسیم می فرماید: «...فَمَنْ اغْتَدَى عَلَيْكُمْ فَأَعْتَدُوا عَلَيْهِمْ يَوْمَ تَكُونُ الْكُلُوبُ عَلَىٰ أَعْقَابِهِمْ مُّتَبِعَةً...» پس هر که به شما تجاوز کرد، همانند آن بر او تعدی کنید! و از خدا بپرهیزید و بدانید که خدا با پرهیزکاران است. «این آیه، «استراتژی نبرد هوشمند» است. طبق تبیین آن رهبر فرزانه، تقوا در اینجا به معنای چشمان باز و شناخت دقیق ترفند دشمن است. معیت الهی (همراهی خدا) تنها نصیب کسانی می شود که در راه حق حرکت می کنند و اجازه نمی دهند انگیزه شان زیر آوار تبلیغات دشمن، سست شود. طبق «تفسیرالمیزان»، همراهی خدا با متقین به معنای تأییدی است که بن بست ها را می شکند و قدرت درونی ایمان را به پیروزی میدانی تبدیل می کند. درواقع، مقابله به مثل در برابر دشمن، تنها با سلاح میسر نیست، بلکه با تقوای فکری و صیانت از ذهن در برابر حيله های شیطان، نصرت الهی تضمین می شود.

سیره بزرگان

مروری بر زندگی علمی و اجتماعی استاد فقید
حوزه علمیه مشهد به مناسبت چهلمین روز ارتحال ایشان
پرتویی از حیات فقیهانه حجت الاسلام
والمسلمین حاج سید محسن حسینی فقیه^(ع)

حجت الاسلام والمسلمین نوروزی | حجت الاسلام والمسلمین سید محسن حسینی فقیه، از استادان برجسته فقه و اصول حوزه علمیه خراسان بود که گستره دانش، تجربه طولانی در تدریس، پژوهش های متنوع، حضور جدی در عرصه تبلیغ و مسئولیت های علمی، وی را به شخصیتی شاخص تبدیل کرد. او ۱۰ مرداد ۱۳۴۶ شمسی در مشهد مقدس متولد شد و پدرش، آیت الله حاج سید حسن حسینی فقیه، از شاگردان برجسته مرحوم آیت الله العظمی سید محمد هادی میلانی و از چهره های شناخته شده علمی و اخلاقی مشهد بود.

ورود به حوزه علمیه مشهد

تحصیلات آکادمیک را از پنج سالگی آغاز کرد و با وجود اصرار مسئولان آموزشی برای ورود به پزشکی، مسیر مقدس طلبگی را انتخاب کرد. مقدمات و سطوح را در مدرسه علمیه آیت الله موسوی نژاد و سایر مدارس مشهد فراگرفت در دوره خارج فقه و اصول به مدت ۱۴ سال در درس مرحوم حضرت آیت الله حاج میرزا علی فلسفی و ۱۸ سال در درس آیت الله حاج شیخ مصطفی اشرفی شاهرودی شرکت کرد که این دو درس، نقش اساسی در تعمیق مبانی اصولی و فقهی وی داشته است. استاد حسینی فقیه از آغاز جوانی به تدریس علوم مختلف حوزوی پرداخت. تدریس مکرر بسیاری از متون، از جمله بیش از شش دوره «کفایه الاصول»، از نشانه های تسلط ویژه وی بر مباحث اصولی است. درس خارج او نیز از حدود ۱۴ سال قبل و پس از سفارش و تأکید مستقیم مرحوم آیت الله فلسفی و آیت الله اشرفی شاهرودی در مدرسه آیت الله العظمی خوبی مشهد آغاز شد و تا آخرین روزهای حیاتش ادامه داشت. استاد حسینی فقیه دارای اجازات اجتهاد، امور حسویه و نقل حدیث از برخی مراجع و علما و استادان خود بود که در آینده منتشر می شود.

آثار و پژوهش ها

مرحوم حسینی فقیه در کنار تدریس گسترده، صاحب آثار متعدد علمی است که اکثر آن ها هنوز منتشر نشده و برخی از آن ها عبارت است از بررسی فقهی دقیق سن بلوغ دختران، احکام فقهی حجاب بانوان، رساله اثبات وجوب زیارت امام حسین^(ع) یک بار در عمر، در صورت استطاعت.

فعالیت های فرهنگی و تبلیغی

حجت الاسلام والمسلمین حسینی فقیه، از خطبا و مبلغان فعال داخل و خارج کشور و به زبان های عربی و انگلیسی مسلط بود و سال ها به عنوان مبلغ زبان دان و روحانی کاروان را بعنه مقام معظم رهبری همکاری کرد. حضور تبلیغی او در کشورهای مختلف از جمله عراق، لبنان، ساحل عاج، الجزایر، بلاروس، سوریه، عمان، سوئد، اندونزی، ایتالیا و دیگر کشورها و همچنین در شهرهای مختلف ایران مانند بندرعباس، خوانسار، عسویه، زاهدان، کاشان، بیرجند، بجنورد، طبس، کاشمر و مناطق دیگر نشان از نقش برجسته اش در ترویج معارف اهل بیت^(ع) و ارتباط نزدیک این استاد فقید با اقشار مختلف مردم دارد. از دیگر خدمات وی می توان به بیش از ۲۰ سال امامت جماعت در مسجد غدیر بابا علی (بولوار معلم مشهد)، و همچنین تولیت دارالشفای موقوفه امام صادق^(ع)، مشهد اشاره کرد که منشأ خدمات ارزنده ای به مردم و طلاب شد. آن مرحوم در کنار فعالیت های علمی و فرهنگی، در گروه های علمی و کمیسیون هائیز همچون قرارگاه فقا هت و مجتهد پروری حوزه علمیه خراسان، کمیسیون فرهنگ و اخلاق شورای عالی حوزه علمیه خراسان، هیئت امنای مؤسسه میراث فقا هت خراسان، شورای علمی و قائم مقام مرکز تحقیقات اسلامی مشهد مقدس عضویت داشت.

سلوک اخلاقی و معنوی

استاد سید محسن حسینی فقیه، به سلوک اخلاقی و رفتاری ممتاز شناخته می شود. زندگی او آمیخته با تقید و ولایتی بودن است؛ ایمان و اخلاص نسبت به اهل بیت^(ع)، محور اصلی رفتار و گفتارش بود و همواره در تصمیم ها و جهت گیری های علمی و اجتماعی، رضای الهی و پیروی از مسیر ولایت را مدنظر داشت. وی نه تنها دغدغه تربیت علمی طلاب را داشت، بلکه همواره در رفع مشکلات معیشتی، تحصیلی، خانوادگی و درمانی آن ها کوشا بود. به فکر مردم بودن را وظیفه دینی و انسانی خود می دانست. در برخورد های روزمره، به اخلاق خوش، روی باز و خوش استقبالی شهره بود و برای شاگردان و نزدیکان، این رفتار نه یک عادت، بلکه تجلی شخصیت تربیت یافته و روح آرام انسانی است که در تحصیل علم و تربیت نفس توانما کوشیده بود.

خانه ابدی در جوار حرم مطهر رضوی

حجت الاسلام والمسلمین حسینی فقیه در یازدهم اسفند ۱۴۰۴ بر اثر عارضه قلبی، دار فانی را وداع گفت. پیکرش با حضور گسترده علما، طلاب، شاگردان و مردم، از مقابل حسینیه پیروان دین نبوی مشهد به سوی حرم مطهر رضوی، تشییع و در رواق حضرت زهرا^(ع) در جوار بارگاه رضوی به خاک سپرده شد.

هوایی که دهه کرامت برای تنفس به ما می دهد

۱۰روز بر سفره کرامت امام رضا(ع)

گزارش

آمنه مستقیمی از جلوه های سعادت و خوشبختی شیعیان که پیروان دیگر مذاهب و ادیان را نیز بی نصیب نمی گذارد، داشتن مناسبت هایی است که هم فرصت شادی مؤمنانه و هم عزاداری آگاهی بخش و بیدارگر را به ما می دهد؛ از جمله این فرصت ها دهه کرامت است که سال هاست به ابتکار جمهوری اسلامی ایران و در فاصله بین سالروز میلاد حضرت فاطمه معصومه^(ع) در اول ذی القعدة تا یازدهم این ماه، سالروز ولادت امام رضا^(ع)، گرمی داشته می شود و امکان تنفس در هوای امام رضایی و مشق کرامت را به ما می دهد.

دهه کرامت

جلوه تعظیم شاعرالله

دهه کرامت بیش از آنکه صرفا مناسبتی مذهبی در تقویم باشد، آیینیه ای از باورهای عمیق شیعه به اهل بیت^(ع) و پیوند عاطفی مردم با خاندان عصمت و طهارت^(ع) را به نمایش می گذارد و بزرگداشت آن را می توان از جلوه های تعظیم شاعرالله دانست که قرآن کریم درباره اش می فرماید: «ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعْظِمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ: این است (سخن حق) و هر که شاعران (دین) خدا را بزرگ و محترم دارد، این از صفت دل های باتقوا است. این تقوا قطعا نجات بخش است و در گذار از پیچ های سخت تاریخی و بحران هایی که به روحیه، انگیزه و امید نیاز دارد، مؤثر است.

کرامت، موهبت خدا به بنده است

دهه اول ماه ذی القعدة و فاصله بین ولادت حضرت معصومه^(ع) و امام رضا^(ع)، دهه کرامت نام گذاری شده است. در تعریفی کلی، کرامت به معنای پیراستگی از پستی و فرومایگی است. کرامت انسان یعنی بزرگی و پیراستگی روح، و گوهر جان را از هر پستی پاک کردن. قرآن کریم نیز به این وصف در انسان اشاره می کند و در آیه ۲۰ سوره مبارک اسرا می فرماید: «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ»، این آیه، نگاه قرآن به انسان را نشان می دهد و کرامت را موهبتی الهی برای انسان معرفی می کند که او را از دیگر موجودات متمایز می کند و مایه برتری وی بر دیگران است.

کرامت را مشق کنیم

دهه کرامت همچنین فرصتی است تا آموخته هایمان از سیره امام رضا^(ع) که به امام آفت و مهربانی شهرت دارند و خواهر کریمه شان را عملی کنیم؛ این دهه با ایجاد فضای همدلی، به ما امکان می دهد که بیشتر به یاد دیگران باشیم و آن ها را نیز در شادی هایمان سهیم کنیم. برای همین هم سال هاست که یکی از برنامه های محوری این دهه، کمک به محرومان و نیازمندان و گروه گشایی از گرفتاران و درماندگان است. این کار نه تنها فضای جامعه را تلطیف می کند، بلکه با عمل به آموزه های رضوی، شادی و نشاط مؤمنانه را بر آن حاکم کرده، قلب های بیشتری را به امام رضا^(ع) متمایل می کند، همان چیزی که برای مصونیت از شبهات و انحرافات به آن نیاز داریم.

موسم تقویت انس با امام زادگان می رسد

دهه کرامت را می توان فصل احیای بسیاری از ارزش ها و رجعت به سنت ها و آدابی دانست که گرد و خاک روزمرگی بر آن ها نشسته و اکنون وقت غبارروبی از آن ها رسیده است؛ از جمله این فرصت ها، انس و ارتباط با آستان مقدس امام زادگان است؛ فضایی معنوی فرهنگی که در فرازونشیب ها همیشه ملجأ و پناه و گره گشای مردم بوده اند. چه تولاتی که زیر سایه آن حضرات به مقصد اجابت نرسیده و چه گره های کوری که با عنایتشان به آسانی باز نشده است؛ اینکه در فضای مهیای دهه کرامت دوباره با امام زادگان انس و الفت بگیریم و در هوای آستانشان تنفس کنیم، با تقویت معنویت و امید به قرب، ما را در رسیدن به احسن الحال کمک می کند.

قرار گرفتن در مدار زیارت

از دیگر برکات بزرگداشت دهه کرامت، ترویج فرهنگ زیارت است. ایرانیان که در هر فرصت و مناسبت، قطب نمای دل هایشان عتاب مقدس را نشان می دهد و بهانه زیارت می گیرند، در این دهه بیش از هر زمان متوجه زیارت می شوند. زیارت، ارتباط و حس تعلقی به خاندان اهل بیت^(ع)، سیره و منش آن پاکان را ایجاد می کند. در سایه این ارتباط، ایمان و امید به غیب و امداد های الهی در انسان افزایش می یابد، همان نیرویی که در بحران ها بیش از هر چیز به کار افراد و جامعه می آید و تاب آوری اجتماعی را در آن ها افزایش می دهد.

اخلاق، سیمان برای ساختمان تمدن است!

بی ریزی اخلاقیات را انجام دهد، امادین، نقشی تکمیل کننده و حیاتی ایفا می کند؛ دین هم دستورالعمل هایی دقیق تر برای سقف بلند اخلاق ارائه می دهد و هم به انگیزه های انسان، عمق معنوی می بخشد. عقل و دین در این مسیر، مکمل یکدیگرند.

● مکارم اخلاق از نگاه اهل بیت^(ع)

آموزه های اهل بیت^(ع)، سرشار از مصادیق عالی اخلاقی است. در سخنی از امام صادق^(ع)، مکارم اخلاق در سه رفتار متبلور می شود: بخشش به کسی که به تو ظلم کرده، پیوند با کسی که از تو بریده و کمک به کسی که تو را محروم ساخته است، همچنین تأکید شده است که گفتن حق، حتی اگر به ضرر گوینده باشد و دوری از محرمات، شروط اصلی کسب این فضایل است. این آموزه ها، نقشه راهی برای بنیان نهادن جامعه ای پویا و سالم هستند.

● معراج از خود ما آغاز می شود

نسل جوان برای حرکت در مسیر تعالی، نیازمند شعارهای پیچیده نیست؛ رعایت ساده ترین اصول اخلاقی، می تواند سرآغاز تحوّل بزرگ باشد؛ احترام به والدین، صداقت در گفتار و کمک به نیازمندان، هر فرد با صلاح صفات و رفتار خود، حلقه ای از زنجیر اصلاح جامعه می شود. اگر هریک از ما تلاش کنیم تنها یک قدم در راه فضیلت برداریم، آن گاه «تبار معراج» در جامعه، جاری خواهد شد و فردایی درخشان تر و اخلاقی تر رقم خواهد خورد.

● فضایل و ذایل؛ دو روی سکه زندگی

منابع غنی اسلامی همچون «اخلاق ناصری» یا «جامع السعادات»، تصویر روشنی از این دوگانه ارائه می دهند. در یک سوی میدان، فضایی چون امانت داری، صداقت، تواضع، شجاعت، ایثار، صبر و خوی نیکو قرار دارند. در سوی دیگر، ذایلی مانند ظلم، حرص، حسادت، خیانت، دروغ گویی، تکبر و دشمنی صف کشیده اند که ویروس وار به پیکره فرد و جامعه آسیب می زنند. خیانت یک کارمند به بیت المال یا تقلب یک دانش آموز، تنها یک تخلف خشک و خالی نیست؛ این ها مصادیق عینی ردایل اخلاقی هستند که اعتماد عمومی را در ذره نابود می کنند.

● چسب اخلاق در زندگی روزمره

تأثیر اخلاق در زندگی روزمره به مثابه چسبی نامرئی است که انسجام جامعه را حفظ می کند. اگر افراد در برابر یکدیگر صادق، امانت دار و خوش رفتار باشند، سرمایه ای گران بها به نام «اعتماد» تولید می شود. خانواده ها، راه سایه عشق و وفاداری، از بحران ها عبور می کنند و محیط های کاری و حتی صف های فروشگاه با رعایت انصاف، به فضایی آرام و انسانی بدل می شوند.

● نقش دین و عقل در آسمان اخلاق

در این میان، پرشری تاریخی همواره مطرح بوده که آیا اخلاق، مستقل از دین است یا بان گره خورده است؟ حقیقت آن است که عقل بشر به تنهایی توان تشخیص خوب و بد را در نمی تواند

جامعه برای رسیدن به تعالی، رشد و پیشرفت واقعی، نیازمند روحی زنده در کالبد خویش است؛ روحی به نام اخلاق. این حقیقت را می توان در قالب واژه «تبار معراج» جست و جو کرد؛ همان گونه که معراج نماد اوج گیری و عروج است. یک ملت نیز بدون داشتن ستون های اخلاقی، هرگز به قله های انسانیت دست نخواهد یافت. پیشرفت علمی و فرهنگی، بدون این زیربنا، چون بنایی بی ستون، بی معنا و محکوم به فروپاشی است.

● اخلاق؛ صفاتی که در خلوت دیده می شوند اخلاق دراصل به مجموعه ای از صفات درونی و عادت های رفتاری انسان اطلاق می شود. این خصلت ها صرفا به رفتار ما در برابر جمع خلاصه نمی شوند، بلکه کیفیت برخورد ما با خود و جهان در خلوت را نیز دربر می گیرند. اخلاق به دو شاخه اصلی فردی و اجتماعی تقسیم می شود؛ به عنوان نمونه «صبر» در برابر سختی ها و استقامت در تصمیم های شخصی، نماد بارز اخلاق فردی است. در مقابل، «سخاوت» و «عفو و گذشت» در مواجهه با خطای دیگران، تجلیگاه اخلاق اجتماعی است. اگر شخصی در حق ما بدی کند و ما بزرگوارانه ببخشیم، زنجیره ای از فضیلت اجتماعی را فعال کرده ایم.

حجت الاسلام والمسلمین سید علی پورحسینی نقی نویسنده و فعال فرهنگی

درنگ